

**CL. V. Ioannis Wamesii, I. C. Celeberrimi, In Academia
Lovaniensi Antecessoris Primarii, Responsorum Sive
Consiliorum De Iure Pontificio Tomus ...**

Wamesius, Johannes

[S.l.], 1643

De exceptionibus. Consilium CXLIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98691](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98691)

dividuo quam Actor Matthiæ Sartorio tradidit, aut quod illam, quam Reus exhibuit, ab alio aliquo accepit, quam ab ipso Actore; in quo etiam juris præsumptione juvatur, l. Generaliter C. de non num. pes. Deinde qui deponunt de Matthiæ apocha data, dicunt illam non fuisse bonam, & ob id remissam; sic ut non possit hæc quæ nunc exhibita est eum illa esse eadem: quia quæ nunc exhibita est, sufficiens & idonea omnino est. Et quamquam idem Matthias dicat aliam fuisse illam Frambachio fratri Actoris, nihilo tamen magis probatum est, aut etiam præsumendum, illam fuisse eam, quæ hic nunc exhibita est; cum fieri possit ut & tertiam scripserit, & quæ ad Frambachium missa est, ad manus Rei numquam pervenerit; ut revera numquam pervenit. Et ideo fixæ probationis nihil hinc constitui potest, l. Neque natales C. de probat. ne quidem accedente re iudicata seu sententia, quam Actor coram Senatu Leodienfi contra Matthiam retulit: quod nec illa magis id arguat, & res inter alios acta alijs non præjudicet, & denique quod si datione alicujus apochæ laesus est Actor, ex huiusmodi sententia indemnitate conservare possit, & non tantum non constet eandem esse, sed ex adverso ex testimonio Catharinæ tertie in ordine testis constat eandem non esse; cum deponat illam ad se missam, & à se pro Reo assertam fuisse, & Actor dicat ad Frambachium fratrem Rei missam, & ex ejus domo mortuaria per Reum subtractam. Ita ut cum ejusdem Catharinæ testimonio Actor pro probanda sua replica usus sit, non possit eandem Catharinam reprobare, l. Pomponius de negot. gest.

Et ne hac in re motus animi actorum propendeat, ob oculos ponenda est rei verisimilitudo, quæ in hac re ad Reum propendet, & minime ad Actorem, qui nihil veritus concipere libellum de tam magna summa 12524 florenorum, & per testes non ultra probare potuit quam sibi debitos dixit fuisse ducentos Philippicos, pro quibus ex concordia seu transactione accepturus esset ducentos Carolinos; ita ut cum mendacium ejus detegatur, non debeat audiri improba allegatione l. Optimam C. de contrab. stipul. §. si scriptum inst. de inutil. stipul. adversus suam apocham utendo, & Reum naralibus & fide apud omnes conspicuum tam sinistra suspitione onerando. Si igitur vera est apocha, ut vera est, non debet Actor audiri antecedentis & extincti debiti causam refricare volens, & Reum ad contestandam litem provocans, quibus non obstat doctrina & distinctio Bartoli, in d. l. Cum quærebatur, de forma obijciendi hanc exceptionem, quia inspiciendo acta litis manifeste deprehenditur Reum huiusmodi exceptionem obijcisse non tantum ad merita causæ, verum etiam ad processum: Primum ex tempore propositæ huiusmodi exceptionis, hoc est ante litem contestatam, ante quam peremptoriæ exceptiones non proponuntur, sed tantum dilatoriæ aut litis finitæ, l. Exceptionem C. de probat. l. ult. C. de excepti. Litem autem contestatam tunc non fuisse, & ne nunc quidem esse, ex actis satis deprehenditur.

Nam quamvis per petitionem in jure propositam & responsum sequutam fiat litis contestatio de jure communi, cap. Vnico De

litis contest. Nihil tamen Curia vestra attento, non prius intelligitur lis contestata, quam solemniter post responsum utriusque partis procuratores conceptis solemnitibusque verbis se dicere & negare testentur animo litem contestandi; qui stylus attendi debet, relin. in d. c. Vnico. Secundò, quod verba propositionis sic sonent, quibus in termino procurator Rei usus fuit, deducendo quod reus ab impositione Actoris absolvi debeat, & alibi allegando, nihil restare inquam procedere ad absolutionem Rei &c. Quibus verbis non obscure indicatur Reum huiusmodi exceptionem proposuisse ad processum magis, quam ad merita; vel quod magis est, ad utrumque, ut fieri potest, Bald. loco citato: & si in ijs non satis aperte id continetur, saltem sub generali illa clausula, qua insuper usus fuit, ad omnes fines & effectus &c. satis contineri censetur: qui enim ad omnes fines se proponere dicit, non potest non intelligi etiam si res subiecta patiarur, ad finem præsciendendi & rejiciendi processum proponere; cum qui omnia dicit, nihil excludat. Quare existimo recta via ad absolutionem procedendum, & Actorem à contestanda lite repellendum; ad quam admitti non potest, nisi hoc primum constituto, apocham exhibitam nullius esse momenti, quod nulla ratione admittendum est.

De exceptionibus.

SUMMARIVM.

Exceptio rei iudicatæ.

1. Exceptio rei iudicatæ est litis finitæ.
2. Exceptio rei iudicatæ quando effectum suum habet.
3. Qualitas agentis alterata alterat litis faciem.
4. Res inter alios acta alijs non nocet.
5. Sententia absolutoria non perinde parit effectum rei iudicatæ ut condemnatoria.
6. Sententia non egreditur personam.
7. Mercator interesse maius petere potest.
8. Res iudicata in dubio abesse non debet.
9. Minor adversus rem iudicatam resisti potest.
10. Restitutio minoris quando maiori socio profit.

CONSILIUM CXLIII.

IN altercatione & contentione, quam facit exceptio litis finitæ, de re iudicata pro parte Domini Philippi de la Croix Rei Opponentis proposita, adversus institutam actionem pro parte Ioannis Baptiste Deliafactadi suo & societatis suæ, nomine comprehensis sub ea minorennibus prolibus quondam Domini Caroli Deliafactadi Impetran. varia est juris & facti consideratio. * Et sanè cum exceptio rei iudicatæ non tantum peremptoria, sed etiam litis finitæ sit; quæque non tantum post litem contestatam inter peremptorias exceptiones, ad perimendam Actoris probatam intentionem obijci possit, l. si quidem C. de excepti. l. peremptorias & ibi. gl. C. Sen. res. non posse, gl. in l. Exceptionem C. de probat. sed etiam in ingressu ac limine iudicii ad avertendum Actorem ne super proposita actione audiat, c. l. De litis contest. lib. 6. vel res semel judiciali sententia definita, ad initium alterius petitionis seu litis rejiciatur, rationique & legibus consentanea videtur Domini Opponentis responsio in unum tantum casum irreceptibilitatis præcisè concepta, ad avertendum Actorem

Actorem à limine iudicii ob sententiam partim absolutam, partim condemnatoriam nupere eodem Ioanne Baptista ad summam 12500. florenor. (quæ etiam nunc in hac causa iterum peti videtur) contentente latam; idcirco cogi non posse videatur ad respondendum ad omnes fines, litemque super proposita actione contestandam: cum proposita exceptione rei iudicata id tantum querendum sit, an iudicatum, non an rectè iudicatum sit. *Item si in iudicio Inst. de except. §. item si quis postulante, Inst. de action. cum sententia etiam iniqua inter litigantes ius faciat, Doct. in l. Qui Roma. §. duo fratres. De verb. obligat.*

Verùm rei circumstantiis ac meritis penitus investigatis & excussis, iusta ratione contra niti nobis videtur Imperitans, exceptionemque rei iudicatæ in limine ingressuque iudicii obiectam viribus destitui. ² Ut enim exceptio rei iudicatæ impedivum & peremptorium effectum habeat tria conjunctim & copulativè requiruntur, scilicet ut uno deficiente vires & effectum suum non retineat; vide licet eadem causa ac finis petendi, rei identitas, & personæ agentis eadem conditio & qualitas. *Cum queritur cum 2. l. seq. de except. rei iud. Angel. d. §. item si in iudicio nu. 23.* sic ut uno horum deficiente nihil veteri sapientius de eadem re ad eundem Iudicem ire, litemque velut ad incudem revocare, nihil obstante aut perimente, priore iudicato. Cum itaq; horum trium concursus in individuo in proposita lite, comparatione ad priorem factâ delideretur, consequens est ut rei iudicatæ sic proposita exceptio ad finem irreceptibilitatis nihil impedire debeat litis ingressum, quò minus dictus Dominus Opponens litem in causa contestando ad omnes fines, juxta notorium stilum curiæ respondere & concludere debeat. Inprimis autem de diverso fine ac diversa qualitate personarum in hac & priorè illa lite agentium ex eo constat, quod prioris litis Actor solus fuerit Ioannes Baptista, in hac vero Ioanni conjungantur socij, & inter eos defuncti D. Caroli filij minores: Ita ut ex hac personarum accessione, facies iudicii alterata videatur, & quæ uni tantum ex formula & verbis sententiæ obstat ac nocet, dum adversus plures alio iudicio agentes obijcitur, ad alium finem quam ex sua natura potest, obijci dicenda sit; maxime cum ex dictæ sententiæ lectione deprehendi non possit oriri exceptionem re iudicatæ adversus suos ac liberos D. Caroli, *Alex. conf. 61. Viso processu vol. 2.* & quod ipsius etiam Ioannis Baptista qualitas alterata sit, ut qui priore iudicio, omnia aliorum mentione, velut suum solus debitum persequutus fuerit, nunc verò communem causam agendo (ut oportebat) aliud quam prius persequi verè & interpretativè censeatur. ³ Quæ agentis qualitas maxime attendenda, & agendi modus diligenter observandus est, *l. Habebat in princ. De instut. actione:* fit enim ut propter alteratam qualitatem agentis, qui priore lite in una qualitate agendo succubuit in alia iterum ad idem agendo admitti debeat, *l. si mater §. si quis autem de except. rei iudicata. And. Alciat. conf. 378. Huius illius nu. 2.* quia interruptus est triplex ille funiculus, quo colligatur ac sustinetur exceptio rei iudicatæ. Eoque pertinere potest quod obiecta hæc prioris litis (quam solu

Ioannes Baptista suo nomine instituit) sententia planè absolutoria non sit, ut ex verbis apparet, sed fundata tantum in aliquo propositæ actionis defectu, aut formula ritè non observata.

Quod proclivius hic dicendum ac recipiendum est, ob id quod sententia lata contra unum non noceat alteri; ut generaliter res inter alios acta alijs non præjudicat, *l. Si unus §. ante omnia de pact. tit. C. Res inter alios acta, l. Sape de re iudic. & sententia lata contra unum ex cohæredibus alteri non nocet, cum æquè principalis sit; & absenti nec citato, nec causam agenti aliquid præjudicii adferre nequit, l. Cum duobus C. De iust. testam. d. l. Sape vers. cur autem l. 2. De fide instrum. quia cohæres postea agendo ad diversum agere dicitur, Ioannes de Amico conf. 121. Viso presenti processu nu. 2. * potissimum cum, uti hic evenit, sententia est non condemnatoria sed absolutoria; idque rursus non cum declaratione juris Rei conventi; sed simpliciter, per hanc formulam quæ nunc passim irrepit. *N. estre recevable ny fonde en ses fins & conclusions, en la forme & maniere qu'il procede, hoc est, modo & formâ quibus processit, non esse fundatum neque receptibilem:* ex huiusmodi enim simplici & absolutoria sententia nihil inferri potest contra tertium, qui in iudicio non fuit, nec partes aliquas sustinuit *Bal. in l. 2. C. Quib. res iud. non noc. n. 4. Decius conf. 445. in casu ad me nu. 38. Marian. Socinus Junior conf. 181. De duobus nu. 99. vol. 2.* Atque ita accipiendum est quod vulgò dicitur absolutoriam sententiam idem operari, quod condemnatoria, cum solutione operari solet; scilicet quoad personas, quæ fuerunt in iudicio, non quoad alios, *Bald. in l. Titio centum §. Titio genero, De condit. & demonst.* Alioqui sanè sententia in comparatione & respectu societatis, cuius nomine prius actum non fuit, planè esset iniqua, * quæ non solet nec debet egredi personam adversus ⁶ quam lata est, *arg. l. Quod non ratione l. Quod vero contra De legib. Decius d. conf. 445. nu. 42.* durum quæ planè esset litem infeliciores exitu, per unum suo nomine, sine aliorum mandato peractam, alijs obesse: præsertim iniquitate sententiæ, aut errore contingente ex parum provida ejus qui litem per egit diligentia, *socin. nepos d. consil. 181. nu. 98.* uti in proposito evenit, in ea potissimum parte, qua à nundinis S. Remigij anno 1548. præfatus Dominus Opponens condemnatur, in vulgares tantum usuras seu interesse ad denarium decimum sextum; centesimarum usurarum condemnatione pro primo tantum termino facta, quia expressa conventionione & stipulatione de ijs solvendis conventum erat: cum ratio ex conditione & qualitate ipsorum creditorum in prima illa lite deducta vel allegata postulet similitum usurarum continuationem usque ad plenam solutionem; præsertim non intercedente anatocismo seu usurarum ac interesse in sortem conversione; eo etiam attento, quod partim similibus usuris pecuniâ mutuo datâ corradere, partim ea non reddita similes usuras dependere debuerit dicta societas; sic quod in eo non consistat lucri cessantis, sed damni emergentis consideratio. * Ex his enim causis dum creditor mercator est & negotiationes exercens, quia ob carentiam pecuniæ in simile vel majus damnum incidit vel passus est, interesse aliàs illicitum peti potest*

potest, l. *Namque ibi Doct.* De in litem iuran. *Alexan. conf.* 141. *Viso themate nu.* 3. vol. 5. *Alciatus conf.* 320. *Breviter causa nu.* 3. quod proculdubio in priore iudicio specificè sic minimè petiitum ac probatum, causam sententiæ & condemnationem actoris, atque sic erroris & iniquitatis (respectu partis, non iudicis) dedit; quod non est æquum in caput & damnum eorum, qui in lite non fuerunt, recidere. Ex quibus si non satis liquido convincitur hanc, quæ obijcitur, rem iudicatam huic liti non obitare (quod tamen probabiliter existimamus) hoc saltem obtinere debet in obscuro & ambiguo esse num obesse debeat, propter circumstantias concurrentes superius propositas: quod ipsum sufficit ad resiciendam, repellendamque hanc exceptionem;

8. *Ob id quod* in dubio & obscuro potius constitui debeat rem iudicatam non obesse: quasi in eo minus præjudicii, minus iniquitatis latentis lateat, oblata iterum occasione jus cuiusque partis amplius exactiusque discutiendi. *arg. l. 1. in C. si quis cautionib. nec. d. conf.* 445. *Socii-nepos conf.* 49. *Inspecu bu qua nu.* 27. vol. 2. Omnem sanè difficultatem discuit quod in articulo hujus exceptionis impetrata sit restitutio integri adversus rem iudicatam ex capite dictarum minorennium prolium

9. *D. Caroli.* * quin enim adversus rem iudicatam minor restitui possit, dubitationem non habet *in C. si adver. rem iudic.* etiam si sententia lata sit ab eo qui vicem Principis gerit *l. 1. d. adversus in fin. C. si adver. rem iud. Mathæus de Affili. decis.* 316. Fuit dubitatum numero 4. hoc præsertim casu quo etiam consideratio nullitatis dictæ sententiæ, concurrebat respectu minorum, quod eorum nomine expresse ac specificè causa non sit defensa; Ita ut effectus illius ad illos porrigi non debeat *l. cum & minores C. si adver. rem iudic.* & non tam sit restitutio adversus sententiam, quam adversus factum Ioannis Baptistæ quo litem suo solius nomine peregit, ne scilicet effectus sententiæ quæ alias adversus unum ex socijs lata consocio nocere posset, hic non noceat minoribus, * Cujus restitutionis sic obtentæ effectus deinde etiam ad alios socios quamvis majores redundare videtur: nam licet in communi & eadem causa restitutio minori concessa, majori consorti litis regulariter non profit *l. 1. C. si in communi ead. causa.* prodest tamen in individuis & connexis, & ubi inter consortes est conjunctio ac societas, damnaque emergentia communia sunt: ut in specie non absimili decisum fuisse in sacro Neapolitano Concilio tradidit Mathæus de affili. *decis.* 213. *Ioan. Maurinus De restitut.* c. 188. ita ut plurimum interesse videatur inter consortes litis tantum, & consortes socios, inter quos damna & lucra plerumque sunt communia *Paul. Castrens. conf.* 448. in princ. vol. 1. Quibus attentis existimamus in hoc incidenti articulo secundum impetrans iudicandum.

De præscriptionibus.

S V M M A R I V M.

Præscriptio immemoralis temporis.

1. *Precarium semper revocabile.*
2. *Præscriptio & consuetudo immemoralis vim tituli habet.*

3. *Possessionis immemoralis effectus.*
4. *Possessio immemoralis quomodo probetur.*
5. *Registra quando credendum.*
6. *Probationes per coniecturas admittuntur in antiquis.*
7. *Solutionis uniformitas & æquum facit causam solutionis præsumptam.*
8. *Nomina rerum ex usu magis quam appellatione accipiendæ.*
9. *Verba curanda non sunt quando constat de mente.*
10. *Precaria exactio unde dicta.*
11. *Testimonia inter alios quando alijs obfunt.*
12. *Florum appellatio non semper continetur minores.*
13. *Indefinita æquipellet universalis.*

CONSILIUM CXLV.

IN causa quæ per reductionem à sententia arbitratorum introducta pendet coram Venerabili Domino Officiali Leod. inter Burgimagos ac communitatem oppidi de Peer, originales Reos reducentes; & strenuum Virum Dominum Conradum à Gaveren Equitem, Dominum de Peer Actorem, quamvis de multis disceptatum, sit pauca tamen sunt circa quæ versatur totius causæ decisio: videlicet illa tantum, quæ reducentes pro causis gravaminum adversus sententiam arbitralem allegant. Primum quod condemnari non deberint in precaria præstatione septennali. Secundò quod ad maiorem ac graviozem monetam condemnati sunt, quam debebant. Et tertio quod in sententia non sint expressa & specificata privilegia ac libertates ad quorum conservationem Actor in effectu condemnatus exiit. Quibus tribus capitibus discussis nulla relinquetur dubitatio obfcuritas in hac causa. Primum igitur articulum arripientes dicimus iustam esse condemnationem prædictam. * Nam licet Rei nunc reducentes multum urgeant nomen hujus collectæ seu exactionis, quod precarii nomine appellatur, ideoque in obligationem & necessitatem præstationis non cadat, cum precarium ad nutum sit revocabile, *l. 1. l. Interdictum cum l. seq. de precario & ex liberalitate præstitum aliquot annis, quamvis soluti repetitionem impediat, in futurum tamen ad continuandum non astringat cyn. in l. Voluntaria nu. 7. C. de excus. tut. cum de præstationis titulo ac causa obligatoria non constat Doct. in l. Solem. De off. præf. & leg. canonis in cap. Pervenit de censib. re tamen propius expensa nihil est quod in proposito Domino Actori obesse possit. * Et 2. primò quidem ex eo quod Actor sese hic fundet in præscriptione tanti temporis cujus initij nulla extat memoria: quæ tanti temporis præscriptio & consuetudo vim tituli legitime constituti & privilegij habet *c. 1. de præscrip. lib. 6. l. Hoc iure. §. ductus aque. de aqua quod. & ast. c. Super quibusdam §. præterea de verbor. sign. ** tantumque potest 3. quantum Imperator seu Princeps cum causa Andr. De Isernia in c. 1. verb. flumina publica Quæ sine regal. in usib. feud. facitque ut quæ per se impræscriptibilia sint, præscribi possint; veluti Regalia aut Principi reservata etiam præscriptio Ecclesiæ onerosa esset, Bald. in c. 1. vers. quæro quanto tempore Qui feud. dare pos. rota decis. 841. Virum valeat consuetudo, alias est 11. tit. De consuetud. in antiquis. Eaque ratione potest Episcopus onera extraordinaria seu indi-*